

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

11 septembrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în următoarea componență:

Președinte – Vladimir Timofti

Judecători – Victor Boico, Nadejda Toma, Anatolie Țurcan, Elena Cobzac,

a judecat în ședință, fără citarea părților, recursul în anulare declarat de Procurorul General Adjunct, Mircea Roșioru, prin care se solicită casarea sentinței Tribunalului militar al frontului Sud-Vest din 04 august 1943, în cauza penală în privința lui:

Vișnevskii Vasilii XXXXX

născut în XXXXX, originar din XXXXX,

Samodina Nina XXXXX

născută în XXXXX, originară din XXXXX.

Asupra recursului în anulare, în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Tribunalului militar al frontului Sud-Vest din 04 august 1943, au fost condamnați:

Vișnevskii Vasilii în baza art.58-1 „b” Cod penal al RSFSR, cu retragerea gradului militar „locotenent”, cu stabilirea pedepsei capitale prin împușcare pentru cumul de infracțiuni, cu confiscarea averii personale.

Samodina Nina în baza art.19-58-1 „b” Cod penal al RSFSR, cu stabilirea pedepsei de 10 ani închisoare, cu privarea drepturilor prevăzute de art.31 pct.(„a” „б” „B” – rus.) Cod penal al RSFSR pe un termen de 3 (trei) ani și confiscarea averii personale.

2. Potrivit sentinței, Vișnevskii Vasilii a fost declarat vinovat și condamnat pentru faptul că, exercitându-și serviciul militar în armata roșie și având atitudine ostilă față de regimul din URSS, în iunie 1942, sistematic a desfășurat în cadrul anturajului său, agitație antisovietică, îndreptată spre dezorganizarea disciplinei și pregătirii militare în subdiviziunea sa. În martie 1943, aflându-se la tratament într-un spital, a făcut cunoștință cu asistenta medicală, Samodina N., pe care ulterior a convins-o să treacă împreună pe teritoriul ocupat de inamic. Inculpata Samodina Nina a fost declarată vinovată

și condamnată pentru faptul că, la 10 aprilie 1943, fiind sub influența lui Vișnevskii V., a părăsit spitalul din orașul Ordjonikidze, unde activa în calitate de asistentă medicală și împreună cu Vișnevskii V. au plecat la locul de trai al părinților, de unde ulterior urmau să tracă pe teritoriul ocupat de inamic. La 12 mai 1943 inculpații s-au îndreptat spre zona de frontieră pentru a trece linia frontului, însă în aceeași zi au fost arestați.

Acțiunile inculpatul Vișnevskii Vasilii au fost calificate ca infracțiune prevăzută de art.58-1 „b” Cod penal al RSFSR, adică trădarea de patrie.

Acțiunile inculpatei Samodina Nina au fost calificate ca infracțiune prevăzută de art.19-58-1 „b” Cod penal al RSFSR, adică tentativa de trădare de patrie.

3. La 29 mai 2018, Procurorul General Adjunct, Mircea Roșioru, a declarat recurs în anulare, invocând temeiurile prevăzute de art.452 alin.(1), 453 alin. (1) Cod de procedură penală, prin care a solicitat: casarea sentinței Tribunalului militar al frontului Sud-Vest din 04 august 1943, încetarea procesului și reabilitarea condamnaților Vișnevskii Vasilii și Samodina Nina.

În susținerea recursului în anulare, procurorul a indicat:

-potrivit prevederilor art.453 alin.(1) Cod de procedură penală hotărârile irevocabile pot fi atacate cu recurs în anulare în scopul reparării erorilor de drept comise la judecarea cauzei, în cazul în care un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente a afectat hotărârea atacată;

-în corespundere cu art.6 pct.44) Cod de procedură penală prin viciu fundamental în cadrul procedurii precedente care a afectat hotărârea pronunțată se înțelege încălcarea esențială a drepturilor și libertăților garantate de Convenția pentru apărarea Drepturilor omului și a Libertăților Fundamentale, de alte tratate internaționale, de Constituția Republicii Moldova și de alte legi naționale;

-probe veridice ce ar demonstra săvârșirea de către inculpați a infracțiunii prevăzute de art. 19-58-1 „b” Cod penal al RSFSR, adică pentru tentativă de săvârșirea infracțiunii contrarevoluționare - trădare de patrie, în materialele dosarului nu au fost administrate. Judecata nu a stabilit că acțiunile inculpaților erau îndreptate împotriva potențialului militar, independenței statale sau inviolabilității teritoriale a URSS, așa cum prevede dispoziția art.58-1 "b" Cod penal al RSFSR.

Sentința de condamnare în privința inculpaților Vișnevskii V. și Samodina N., a fost pronunțată exclusiv în baza declarațiilor inculpaților, nefiind cercetate și alte probe.

Instanța de judecată a încălcat flagrant dreptul inculpaților la apărare, examinând cauza penală în lipsa apărătorului, deși în cazul dat participarea acestuia era obligatorie.

Astfel, susține că, hotărârea de condamnare în privința inculpaților Vișnevskii V. și Samodina N. pentru tentativă de trădare de patrie și agitație antisovietică sunt afectate de un viciu fundamental comis în cadrul procedurii precedente, întrucât a fost încălcat dreptul inculpaților la un proces echitabil.

Din aceste motive, consideră că, hotărârea judecătorească în cauză urmează a fi casată, cu încetarea procesului penal în privința lui Vișnevskii V. și Samodina N. în temeiul art.391 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, pe motiv că există circumstanțe care exclud tragerea inculpaților la răspundere penală.

Prin urmare, inculpații Vișnevskii V. și Samodina N. în conformitate cu prevederile art.(3) al Legii RM nr.1225-XII din 08 decembrie 1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice, urmează a fi reabilitați.

4. Judecând recursul în anulare în baza materialelor din dosar și a argumentelor și motivelor invocate, Colegiul penal lărgit concluzionează că acesta urmează a fi admis din următoarele considerente.

Hotărârile irevocabile de condamnare pot fi atacate cu recurs în anulare în scopul reparării erorilor de drept comise la judecarea cauzei, numai în cazurile prevăzute de art. 453 alin. (1) Cod de procedură penală, în scopul reparării erorilor de drept comise la judecarea cauzei, în cazul în care un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente a afectat hotărârea atacată.

Art. (3) pct. a) din Legea privind reabilitarea victimelor represiunilor politice din 08 decembrie 1992 (cu modificările ulterioare), prevede că: *urmează a fi declarate nevinovate și reabilitate în fața societății și reintegrate în drepturi, indiferent de locul de trai în prezent, toate persoanele care, în perioada dintre 7 noiembrie 1917 și 23 iunie 1990, au fost supuse represiunilor politice pe teritoriul actualei Republici Moldova, precum și cetățenii Republicii Moldova, supuși represiunii politice pe teritoriul altui stat, condamnate pentru „trădare de patrie”, „răspândirea unor scorniri calomnioase ce discreditează orânduirea sovietică de stat și obștească”, pentru alte „crime de stat”, pentru „încălcarea legilor și regulilor cu privire la separarea bisericii de stat și a școlii de biserică”, „atentarea sub formă de îndeplinire a ritualurilor religioase la persoana și la drepturile cetățenilor”.*

Astfel, din analiza materialelor cauzei, raportate la normelor menționate supra, Colegiul consideră că, sentința Tribunalului militar al frontului Sud-Vest din 04 august 1943 prin care, Vișnevskii Vasiliu a fost condamnat în baza

art.58-1 „b” Cod penal al RSFSR, la pedeapsă capitală prin împușcare, cu confiscarea averii personale, pentru faptul că, *exercitându-și serviciul militar în armata roșie și având atitudine ostilă față de regimul din URSS, în iunie 1942, sistematic a desfășurat în cadrul anturajului său, agitație antisovietică, îndreptată spre dezorganizarea disciplinei și pregătirii militare în subdiviziunea sa, iar în martie 1943, aflându-se la tratament într-un spital, a făcut cunoștință cu asistenta medicală, Samodina N., pe care ulterior a convins-o să treacă împreună pe teritoriul ocupat de inamic, iar Samodina Nina a fost condamnată în baza art.19-58-1 „b” Cod penal al RSFSR, la pedeapsa de 10 ani închisoare, cu interdicție în drepturi pe 3 ani și confiscarea averii personale, pentru faptul că, la 10 aprilie 1943, fiind sub influența lui Vișnevskii V., a părăsit spitalul din orașul Ordjonikidze, unde activa în calitate de asistentă medicală și împreună cu Vișnevskii V. au plecat la locul de trai al părinților, de unde ulterior urmau să tracă pe teritoriul ocupat de inamic. La 12 mai 1943 inculpații s-au îndreptat spre zona de frontieră pentru a trece linia frontului, însă în aceeași zi au fost arestați, conține un viciu fundamental comis în cadrul procedurii precedente, care a afectat sentința pronunțată.*

Colegiul a stabilit că, instanța în cadrul examinării cauzei, nu a asigurat dreptul la apărare a inculpaților, fapt ce prezintă o încălcare esențială a drepturilor și libertăților garantate de Convenția pentru apărarea Drepturilor omului și a Libertăților Fundamentale, de alte tratate internaționale, de Constituția Republicii Moldova și de alte legi naționale, astfel a ignorat în mod vădit principiile și normele fundamentale unanim recunoscute ale unui proces echitabil, conform cărora orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, de către o instanță imparțială, care va hotărî asupra temeiniciei oricărei acuzații îndreptate împotriva sa, acesta având dreptul să fie asistată de un apărător, nefiind obligată să dovedească nevinovăția sa.

De asemenea, Colegiul relevă că, instanța la adoptarea sentinței de condamnare sa bazat doar pe constatările din actul de învinuire și declarațiile inculpaților, alte probe obiective nefiind administrate și cercetate.

Ținând cont de cele constatate, raportate la prevederile art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. b) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit găsește prezente, în speța vizată, motive întemeiate de a interveni în hotărârea judecătorească irevocabilă de condamnare a lui Vișnevskii Vasiliu și Samodina Nina, urmând a fi dispusă casarea integrală a acesteia și în temeiul prevederilor art. 391 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, încetarea procesului penal, din motiv că există circumstanțe care exclud tragerea persoanei la răspundere penală cu reabilitarea ultimilor. Prin urmare, reieșind din circumstanțele nominalizate,

recursul în anulare de pe rol devine pasibil admiterii, cu casarea totală a hotărârii irevocabile contestate, ca fiind afectată de un viciu fundamental și dispunerea încetării procesului penal, pe motiv că sunt prezente circumstanțe care exclud tragerea la răspundere penală.

5. În conformitate cu prevederile art. 457, 435 alin. (1) pct. 2) lit. b) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

D E C I D E :

Admite recursul în anulare declarat de Procurorul General Adjunct, Mircea Roșioru, casează total sentința Tribunalului militar al frontului Sud-Vest din 04 august 1943, cu încetarea procesului penal în privința lui *Vișnevskii Vasilii XXXXX* învinuit în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.58-1 „b” Cod penal al RSFSR și *Samodina Nina XXXXX* învinuită în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.19-58-1 „b” Cod penal al RSFSR, pe motiv că există circumstanțe care exclud tragerea la răspundere penală, cu reabilitarea acestora în conformitate cu art.3 lit.a) al Legii nr.1225-XII din 08 decembrie 1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 11 septembrie 2018.

Președinte

Vladimir Timofti

Judecători

Victor Boico

Nadejda Toma

Anatolie Țurcan

Elena Cobzac